

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Факультет природничо-географічної освіти та екології
Кафедра географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

ПП.2. 14

Галузь знань	01 Освіта	Курс	3
Спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)	Семестр	6
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Географія та іноземна мова) Середня освіта (Географія), туристсько-краєзнавча робота	ECTS	3
		Годин	90
Статус	Нормативна дисципліна		
Форма навчання	Денна, заочна		
Семестровий контроль	Екзамен		

РОЗПОДІЛ ГОДИН:

Аудиторні години				Самостійна робота		Тижневе навантаження	
Лекції		Лабораторні /практичні				аудиторне	самостійна робота
денна форма	заочна форма	денна форма	заочна форма	денна форма	заочна форма		
28	10	14	2	48	78	3	6

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА:

	Лекції	Практичні/лабораторні
ПІБ	Міхелі Сергій Володимирович	Міхелі Сергій Володимирович
Посада	Професор кафедри географії	Професор кафедри географії
Вчене звання	Доцент	Доцент
Науковий ступінь	Доктор географічних наук	Доктор географічних наук
Профіль викладача	https://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Mixeli_C.B..pdf	https://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Mixeli_C.B..pdf
e-mail	miheli1950@ukr.net	miheli1950@ukr.net

МЕТА КУРСУ:

Формування знань про загальні закономірності і регіональні особливості просторової диференціації природних умов і природних ресурсів України.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Результати навчання	Компетентності
Студент має знати: типовий план характеристики фізико-географічного положення України; історію геологічного розвитку території і головні тектонічні структури України; загальні риси орографічної будови України та їх зв'язок із тектонічними структурами материка; приуроченість корисних копалин до тектонічної, геологічної та орографічної структури України; основні кліматотвірні чинники України; сезонні зміни клімату і закономірності розподілу тепла та атмосферних опадів по території України; загальні морфометричні показники Чорного та Азовського морів, особливості	Спеціально-професійні і загальнопедагогічні компетентності. Студент демонструє здатність: характеризувати фізико-географічне положення України, пояснювати його географічні наслідки; описувати події основних етапів геологічного розвитку території України та їх наслідки для формування тектонічної та орографічної будови, показувати на карті головні тектонічні структури України; наводити перелік і розташування на карті основних орографічних одиниць, розкривати їх зв'язок з тектонічними

їх гідрологічного та гідрохімічного режиму, природно-ресурсний потенціал та екологічні проблеми; закономірності розміщення річкової та озерної мережі України, гідрологічні та гідрохімічні характеристики річок та озер України, їх природно-ресурсний потенціал та екологічні проблеми; особливості залягання, поширення і властивості підземних вод України; основні типи ґрунтів України, зональні та азональні чинники їх утворення, закономірності розміщення на території України; основні типи рослинності України, закономірності їх поширення; рідкісні, реліктові та ендемічні види рослинного покриву України; тваринний світ України та зональні закономірності його поширення; класифікацію природоохоронних територій та об'єктів України; основні функції природоохоронних територій та об'єктів різної категорії заповідності; типологічну і регіональну класифікацію рівнинних і гірських ландшафтів, основні типологічні і регіональні класифікаційні категорії ландшафтів та критерії їх виділення; чинники формування, регіональну організацію, компонентний склад, природно-ресурсний потенціал і господарське використання широколистих, мішано-лісових, лісостепових, степових і гірських ландшафтів України.

Студент має вміти: визначати наслідки фізико-географічного положення України; описувати події основних етапів геологічного розвитку території України та їх наслідки для формування тектонічної та орографічної будови; показувати на карті тектонічні структури та основні орографічні одиниці, виявляти їх залежність від тектонічної будови материка; показувати на карті геологічних умов та ресурсів надр України розташування основних родовищ корисних копалин; називати основні кліматотвірні чинники України, пояснювати причини і наслідки їх дії; характеризувати сезонні зміни клімату України, називати чинники, які їх викликають; показувати на картах кліматичних умов та ресурсів закономірності розподілу основних кліматотвірних чинників і кліматичних показників; показувати на карті фізичної поверхні України розташування морів, найбільших річок та озер, надавати їх комплексну характеристику за типовим планом; пояснювати і показувати на картах зональні та азональні закономірності розміщення на території України основних типів ґрунтів, рослинності і тваринного світу; пояснювати і показувати на

структурами материка, пояснювати приуроченість корисних копалин до тектонічної, геологічної та орографічної будови України; пояснювати причини і наслідки дії основних кліматотвірних чинників, характеризувати сезонні зміни клімату України, показувати на картах кліматичних умов і ресурсів закономірності розподілу основних кліматичних показників; показувати на карті фізичної поверхні України розташування морів, річок та озер, надавати їх комплексну характеристику за типовим планом; пояснює і показувати на картах географічного атласу зональні та азональні закономірності розміщення на території України основних типів ґрунтів, рослинності і тваринного світу; наводити класифікацію природоохоронних територій та об'єктів України, аналізувати основні функції природоохоронних територій та об'єктів різної категорії заповідності, пояснювати і показувати на картах закономірності розміщення об'єктів природно-заповідного фонду України; пояснювати принципи і методи фізико-географічного районування України, характеризувати географічне положення, чинники формування, компонентний склад, природно-ресурсний потенціал і господарське використання широколистих, мішано-лісових, лісостепових, степових і гірських ландшафтів України, пояснює закономірності їх просторової диференціації.

картах закономірності розміщення об'єктів природно-заповідного фонду України; пояснювати принципи і методи фізико-географічного районування України; показувати на картах ландшафтів і фізико-географічного районування закономірності розміщення основних типологічних і регіональних класифікаційних категорій ландшафтів; показувати на картах різного масштабу широколисті, мішано-лісові, лісостепові, степові і гірські ландшафти України, пояснювати закономірності їх родової і видової диференціації, наводити комплексну характеристику.

ПЕРЕДУМОВИ ДО ВИВЧЕННЯ:

Грунтується на знаннях, уміннях та навичках навчальних дисциплін «Загальне землезнавство», «Метеорологія і кліматологія», «Картографія з основами топографії», «Геологія», «Геоморфологія», «Гідрологія», «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства», що вивчаються на попередніх курсах.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

Лекції і лабораторні заняття із застосуванням мультимедійної презентації.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА ПОБУДОВА КУРСУ:

Теми лекцій	Теми лабораторних /практичних	Самостійна робота	Контроль знань
Змістовий модуль I			
Тема 1. Фізико-географічне, тектонічна структура і рельєф України	Тема 1. Тектонічна структура і рельєф України	Тема 1. Орографія України та її зв'язок із тектонічною структурою материка	Поточний контроль: усне або письмове опитування на лабораторних, практичних та лекційних заняттях; оцінювання результатів виконання лабораторних робіт; комп'ютерне тестування тощо. Модульний контроль:
Тема 2. Геологічна будова і ресурси надр України			
Тема 3. Кліматичні умови і ресурси України	Тема 2. Кліматичні умови і ресурси України	Тема 2. Порівняльний аналіз кліматичних умов двох населених пунктів України за їх кліматичними діаграмами	
Тема 4. Моря, внутрішні води і водні ресурси України	Тема 3. Моря, внутрішні води і водні ресурси України	Тема 3. Складання комплексної характеристики одної з річок України за типовим планом	

Тема 5. Ґрунти, рослинність і тваринний світ України	Тема 4. Ґрунти, рослинність і тваринний світ України		модульна контрольна робота.
Тема 6. Природно-заповідний фонд України			
Тема 7. Неприятливі природні процеси та антропогенні зміни в Україні			
Змістовий модуль II			
Тема 8. Принципи і методи фізико-географічного районування України			Поточний контроль: усне або письмове опитування на лабораторних, практичних та лекційних заняттях; оцінювання результатів виконання лабораторних робіт; комп'ютерне тестування тощо. Модульний контроль: модульна контрольна робота.
Тема 9. Зона широколистих лісів України	Тема 5. Зони широколистих і мішаних лісів України	Тема 4. Порівняльний аналіз природних умов і ресурсів двох фізико-географічних областей зони мішаних лісів України за типовим планом	
Тема 10. Зона мішаних лісів України			
Тема 11. Лісостепова зона України	Тема 6. Лісостепова і степова зони України	Тема 5. Порівняльний аналіз природних умов і ресурсів двох фізико-географічних областей лісостепоної та степової зон України за типовим планом	
Тема 12. Степова зона України			
Тема 13. Українські Карпати	Тема 7. Українські Карпати та Кримські гори	Тема 6. Порівняльний аналіз природних умов і ресурсів Українських Карпат і Кримських гір за типовим планом	
Тема 14. Кримські гори			

ОЦІНЮВАННЯ:

При підсумковому семестровому контролі у формі *екзамену*, підсумкова оцінка за опанування курсу визначається як сума результатів поточного та підсумкового оцінювання (екзамену). Максимальний загальний бал оцінювання складає 100 балів. Зокрема, за виконання завдань поточного контролю студент може набрати 0–60 балів, за виконання завдань підсумкового контролю (екзамену) – 0–40 балів. Результати поточної успішності враховуються, якщо студент набрав 35 і більше балів, в іншому разі, він не допускається до складання екзамену і має пройти повторне вивчення курсу.

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ:

Основна:	1. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України. Київ : Знання, 2006. 511 с.	Допоміжна:	1. Географічна енциклопедія України. В 3-х т. Київ : Українська Радянська Енциклопедія ім. М.П.Бажана: 1989. Т. 1. А-Ж. 416 с.; 1990. Т. 2. З-О. 480 с.; 1993. Т. 3. П-Я. 480 с. 2. Клімат України / За ред. В.М.Ліпінського, В.А.Дячука, В.М.Бабіченко. К.: Вид-во Раєвського, 2003. 343 с. 3. Комплексний атлас України. Київ – ДНВП «Картографія», 2005. 96 с. 4. Міхелі С.В. Основи ландшафтознавства. Київ Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. 184 с. 5. Національний атлас України / [гол. ред. Л.Г.Руденко]. Київ : ДНВП «Картографія», 2007. 440 с. 6. Природа Украинской ССР. Геология и полезные ископаемые / Шнюков Е.Ф., Чекунов А.В., Вилов О.С. и др. Киев : Наук. думка, 1986. 184 с. 7. Природа Украинской ССР. Моря и внутренние воды / В.Н. Грезе, Г.Г. Поликарпов, В.Д. Романенко и др. Киев : Наук. думка. 1987. 224 с. 8. Природа Украинской ССР. Почвы / Н.Б.Вернандер, И.Н.Гоголев и др. Киев : Наук. думка, 1986. 264 с. 9. Природа Украинской ССР. Растительный мир / Т.Л.Андриенко, О.Б. Блюм, С.П.Вассер и др. Киев : Наук. думка, 1985. 206. 10. Природно-заповідний фонд України: території та об'єкти загальнодержавного значення. Київ : ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2009. 332 с. 11. Рельєф України. Навчальний посібник / Б.О. Вахрушев, І.П. Ковальчук, О.О. Комлев, Я.С. Кравчук, Е.Т. Палієнко, Г.І. Рудько, В.В. Стецюк. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. 688 с. 12. Україна. Ландшафти: стінна карта масштабу 1:1000000 для середньої загальноосвітньої школи / Маринич О.М., Міхелі С.В., Пащенко В.М., Петренко О.М.. Київ: НВП «Картографія», 1997.
-----------------	---	-------------------	---

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені за об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відрядження, міжнародне стажування тощо) заняття підлягають обов'язковому відпрацюванню згідно графіку консультацій викладача. Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Перескладання незадовільних оцінок заліку або екзамену здійснюється відповідно до Порядку ліквідації академічної заборгованості у НПУ імені М.П.Драгоманова. Запізнення на заняття не допускаються. Використання мобільних пристроїв допускається лише з дозволу викладача для вирішення навчальних завдань під час виконання лабораторних і практичних робіт. При виконанні письмових робіт

студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених програмою навчального курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів). Навчання ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування (в т. ч. із використанням мобільних девайсів), обман. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії.
